

گروه بین الملل
خبرگزاری تسنیم

اردوغان و تکیه بر انتخابات پارلمانی ترکیه

خبرگزاری تسنیم: چیزی به انتخابات پارلمانی ترکیه در ماه آینده میلادی نمانده و از همین حالا اردوغان به پیروزی در این آزمون حساس فکر می کند؛ آزمونی که اگر او و هم حزبی هایش از آن سربلند بیرون بیاند آن وقت می توانند با خیال راحت، قیچی اصلاح را بر سر قانون اساسی ترکیه ۲۰۱۵، به حرکت در آورند.

به هر حال این انتخابات که قرار است هفتم ژوئن برگزار شود از نظر سیاسی- اجتماعی بسیار حائز اهمیت است. زیرا اگر حزب

حاکم عدالت و توسعه بتواند زیادی از صندلی های نمایندگان در مجلس را بدست آورد و تغییر قانون اساسی را به رای بگذارد، نیازی به همه پرسی برای تغییر قانون اساسی نخواهد داشت اما در غیر این صورت مسیر پیچیده ای پیش روی سیاست ترکیه قرار خواهد گرفت. در همه پرسی نیز دو مشکل عمده وجود دارد. نخست اینکه برگزاری آن نیازمند مصوبه مجلس است که با توجه به قدرت احزاب مخالف، امکان تصویب این قانون مقدور نخواهد بود. از سویی ناهمگونی ساختار

سیاسی اجتماعی ترکیه نیز برای چنین امری معضل بزرگی است. آنچه در این میان مهم است، چرایی تغییر قانون اساسی است. رئیس جمهور ترکیه معتقد است که ترکیه کنونی از سیستمی برخوردار است که از نظر شکلی به سیستم آنگلو ساکسونی و از لحاظ محتوایی به دموکراسی فرانسوی شباهت دارد. به همین خاطر تقسیم بندی قدرت سیاسی در کشور منجر به تداخل در قدرت می شود و همین امر منجر به کاهش روند مثبت تحولات سیاسی شده، حضور مستقیم مردم در روند تحولات

مورد توجه قرار نمی گیرد. به اعتقاد وی در چنین حالتی اولیگارشیک بوروکراتیک ایجاد شده و سیستم دولتی تحت این تداخل مجبور به رعایت حقوق سیاسی دوگانه در تبعیت از دو ساختار جداگانه است. به عبارتی روشن تر، دموکراسی و جمهوریت به حوزه یکدیگر تجاوز می کنند و اولیگارشیک بوروکراتیک از جمهوریت و مردم هم از دموکراسی حمایت می کنند. به اعتقاد وی تحول در سیستم حکومتی و گذار به سیستم ریاستی شرط حفظ ثبات در ترکیه است.

اردوغان پیشتر در تبیین دیدگاه حزبی خود مبنی بر تحول در سیستم سیاسی اعلام کرد که با توجه به انتخاب مردم در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۴ همه چیز در راستای دموکراسی باید باشد. به گفته او در ترکیه واژه هایی نظیر جمهوریت، دموکراسی و نظام لائیک از سوی گروه های خاصی برای حفاظت از قدرت سیاسی و اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته اند و این سیستم باید تغییر کند. تحول سیاسی مورد هدف اردوغان و هم حزبیهایش در راستای تغییر سیستم کنونی به سمت سیستم

استقرار نظام ریاستی است اما همین امر موجب ایجاد تنشها و تغییرات سیاسی در جبهه مخالف شده است. به طوری که برای مقابله با خواسته حزب عدالت و توسعه، انگیزه احزاب مخالف برای همکاری با یکدیگر بیشتر شده و هر روز که به تاریخ انتخابات نزدیکتر می شویم، تفسیرهای متناقض و چالش برانگیزی از تحولات سیاسی ترکیه مشاهده می شود. این اتفاق صرفاً برای مقابله با حزب اردوغان بوده و در ماهیت واقعی قدرت با یکدیگر تناسب ندارند.

نظر سنجی ها چه می گویند؟

با توجه به نظر سنجیهای انجام گرفته در ترکیه به نظر می رسد آرای مردم در انتخابات پیش رو به صورت غیر قابل انتظاری پراکنده و تقسیم خواهد شد. حزب حاکم، یعنی عدالت و توسعه علیرغم کسب آرای بالای پنجاه درصد در انتخابات گذشته، این بار پیش بینی می شود نزدیک به چهل و چهار درصد از آرا را بتواند کسب کند. سایر احزاب مخالف اعم از جمهوری خلق و حزب حرکت ملی نیز به ترتیب بیست و چهار و سیزده درصد آرا را نصیب

خود خود خواهند ساخت اما آنچه معادلات انتخابات را بر هم خواهد زد، میزان آرای کسب شده توسط حزب آشتی و دموکراسی، بزرگترین تشکل سیاسی قانونی کردهای ترکیه است. اگر این میزان رای این حزب قابل توجه باشد که قریب به یقین است؛ روند رو به جلوی تغییر سیستم حکومتی ترکیه با مشکلات عدیده ای روبرو خواهد شد و اتفاقات سیاسی قابل توجهی در ترکیه رخ خواهد داد. در چنین حالتی یا ائتلاف با دولت مطرح خواهد شد که با

توجه به کنشهای اردوغان نسبت به احزاب مخالف، بعید به نظر می رسد یا اینکه دولت اقلیت حاکم بر سیستم دولتی در ترکیه ریاست دولت را در دست خواهد گرفت. به نظر می رسد حزب عدالت و توسعه با درک این قضیه خود را برای مارا تن بعدی آماده می سازد. نطقهای اردوغان در مناطق کردنشین، توسل به احساسات دینی، چشم پوشی از برخی بدهیهای مردم، جذب افکار عمومی در ابراز وعده های انتخاباتی تماماً در راستای کسب

اکثریت مطلق آراست. هرچند همه احزاب همین رفتار را پیش گرفته اند. اما در صورت عدم کسب نتیجه و روی کار آمدن دولت اقلیت در ترکیه، راه برای به تصویب رساندن سیستم ریاستی در ساختار سیاسی ترکیه با مشکل روبرو خواهد شد. از این رو ممکن است که دولت داوود اوغلو در نهایت دست ائتلاف به سوی حزب آشتی و دموکراسی دراز کند که واکنشهای زیادی از سوی دو حزب جمهوری خلق و حرکت ملی ترکیه در پی دارد. اما سوال

بعدی این است که آیا جامعه ملی گرای کنونی چنین تحولی را می پذیرد؟ با توجه به موارد گفته شده می توان پیش بینی کرد که ترکیه آستن تحولات سیاسی عمیقی بشود که شکل بندی عقیدتی و علایق ساختار سیاسی- اجتماعی کشور شاید توان هضم آن را نداشته باشد. از این رو انتظار می رود آینده ترکیه در جریان این انتخابات دستخوش تغییرات اساسی بشود که نه تنها خود ترکیه، بلکه کشورهای همسایه را نیز تحت تأثیر خواهد گذاشت.

آنچه در این میان باید بدان توجه شود این است که آزادیهای اساسی، حاکمیت دموکراسی، ایجاد موانع بر سر راه حاکمیت دیدگاههای عقیدتی و فردی مکانیزمهای تعادل بخش در ساختار سیاسی و سیستم حکومتی است؛ اما اگر احزاب با استفاده از فرصت انتخاباتی تنها به پیروزی خود توجه کنند و توسل به ریسکهای سیاسی بزنند که بسیاری از بنیانهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را بر هم بزند آینده جالبی در پیش روی این کشور نخواهد بود.

تاکنون ۲۴ دور انتخابات پارلمانی در ترکیه برگزار شده اما شاید هیچ یک به اندازه انتخابات ماه آینده حساس و مهم نبوده‌اند. زیرا اردوغان رئیس جمهور قصد دارد با به دست آوردن اکثریت قوی پارلمانی، قانون اساسی ترکیه را تغییر دهد.

در انتخابات پارلمانی روز یکشنبه (۱۷ خرداد / ۷ ژوئن) ترکیه ۲۰ حزب سیاسی و ۱۶۵ نماینده مستقل بایکدیگر رقابت می‌کنند. حدود ۵۳ میلیون شهروند در داخل و ۳ میلیون رای‌دهنده در

خارج از کشور برای تعیین اعضای مجلس بر سر صندوق‌های رای خواهند رفت.

رای‌دهی در خارج از ترکیه روز جمعه (۱۸ اردیبهشت / ۸ مه) آغاز شد. در آلمان حدود ۱ میلیون و ۵۰۰ هزار رای‌دهنده ترک زندگی می‌کنند. به منظور تأثیرگذاری بر آراء ترک‌های مقیم خارج اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه شخصا به بلژیک و آلمان سفر کرد. وی در جمع ترک‌های بلژیک گفت: «با مشارکت در انتخابات، راه را برای ترکیه جدید،

قانون اساسی جدید و نظام ریاست جمهوری باز خواهیم کرد.»

اردوغان هدف اصلی انتخابات ماه آینده را فراتر از تشکیل یک پارلمان جدید و دولتی با اکثریت آراء توصیف می‌کند. وی در نخستین سخنرانی خود پس از انتخابات ریاست جمهوری (۱۹ مرداد ۱۳۹۳ / ۱۰ اوت ۲۰۱۴) علنا اعلام کرد: «من همانند روسای جمهور سابق نخواهم بود. من تابوها را خواهم شکست و در ورای آنچه که قانون به من اختیارات داده است، قدم خواهم

گذاشت. من کسی نیستم که در کاخ ریاست جمهوری نشسته و همانند دستگاه امضاء عمل نمایم.» مجلس ترکیه ۵۵۰ نماینده دارد و هر ۴ سال یک بار انتخاب می‌شوند. احزابی وارد پارلمان می‌شوند که بالای ۱۰ درصد از آراء را کسب کرده باشند. برای تغییر قانون اساسی اردوغان نیاز به دو سوم آراء دارد. در سناریوی اول اگر حزب حاکم بالای ۴۲ درصد آراء را بدست می‌آورد و حزب «دمکراتیک خلق‌ها» وابسته به کردها نتواند از حد نصاب ۱۰

درصد بگذرد. در این صورت حزب حاکم ۳۳۰ کرسی را کسب و با برگزاری رفراندوم قانون را تغییر خواهد داد. در نتیجه آقای اردوغان در راستای قدرتمند شدن نهادهای سنتی رابه دست می‌گیرد و نظام حاکم را تغییر خواهد داد.

سناریوی دوم این است حزب کردها از حد نصاب ۱۰ درصدی می‌گذرد، منتهی حزب عدالت و توسعه هم یک سری آراء را می‌آورد و یک توازن برقرار می‌شود. حزب حاکم مجبور است وارد یک «ائتلاف همکاری» با حزب

دمکراتیک خلق‌ها شود. در این صورت انتقال قدرت به رئیس جمهور بلافاصله انجام نخواهد گرفت. سناریوی سوم آراء حزب حاکم زیر ۴۲ درصد و کرسی‌های مجلس زیر ۲۸۰ باشد و نتواند رفراندوم برگزار کند. در این صورت ائتلاف حزب حاکم با حزب جمهوری خلق هم محتمل است. شاخه لیبرال حزب جمهوری خلق می‌خواهد که این ائتلاف انجام بگیرد به شرط اینکه رئیس جمهور «کاخ نشین» باقی بماند.»